

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.02.2016, sen. zn. 29 NSČR 27/2014, ECLI:CZ:NS:2016:29.NSCR.27.2014.1

Číslo: 63/2017

Právní věta: Pro posouzení, zda zveřejnění rozhodnutí o úpadku v insolvenčním rejstříku vyvolalo ohledně výzvy k podávání přihlášek věřitelů v propadné přihlašovací lhůtě zákonem předvídané účinky dovolující učinit závěr, že přihláška pohledávky podaná po uplynutí přihlašovací lhůty je opožděná, je určující, zda při zveřejnění rozhodnutí byl dodržen postup předjímaný ustanovením § 421 odst. 2 insolvenčního zákona, ve spojení s ustanovením § 71 odst. 2 insolvenčního zákona.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.02.2016

Spisová značka: 29 NSCR 27/2014

Číslo rozhodnutí: 63

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Doručování, Insolvence

Předpisy: § 421 odst. 2 IZ
§ 71 odst. 2 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 10. 2013, sp. zn. KSBR 26 INS 6851/2013, 2 VSOL 845/2013-P15.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 29. 8. 2013, č. j. KSBR 26 INS 6851/2013-P15-2, odmítl Krajský soud v Brně (dále jen „insolvenční soud“) přihlášku pohledávky věřitele č. 14 R. s. r. o. (bod I. výroku). Současně určil, že právní mocí usnesení končí účast věřitele č. 14 v insolvenčním řízení (bod II. výroku).

2. Insolvenční soud - vycházející z ustanovení § 173 odst. 1 a § 185 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) - uzavřel, že věřitel č. 14 přihlásil pohledávku do insolvenčního řízení podáním předaným k poštovní přepravě až dne 8. 8. 2013, tedy po uplynutí přihlašovací lhůty určené rozhodnutím o úpadku dlužníka M. s. r. o. v likvidaci (usnesením insolvenčního soudu ze dne 28. 6. 2013, č. j. KSBR 26 INS 6851/2013-A-11, zveřejněným téhož dne v insolvenčním rejstříku), v jehož rámci byli věřitelé, kteří tak dosud neučinili, vyzváni k podání přihlášek do 30 dnů ode dne zveřejnění usnesení v insolvenčním rejstříku, s poučením, že k později

podaným přihláškám se nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují.

3. Posledním dnem třicetidenní lhůty stanovené pro přihlášení pohledávek věřitelů byl 29. 7. 2013, takže přihláška pohledávky věřitele č. 14 je opožděná.

4. K odvolání věřitele č. 14 Vrchní soud v Olomouci v záhlaví označeným usnesením potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

5. Odvolací soud, jenž rovněž vyšel z ustanovení § 173 odst. 1 a § 185 insolvenčního zákona, jakož i z ustanovení § 136 odst. 2 písm. d) insolvenčního zákona, dospěl po přezkoumání usnesení insolvenčního soudu k následujícím závěrům:

[1] Lhůta určená věřitelům k přihlášení pohledávek rozhodnutím o úpadku uplynula dne 29. 7. 2013 (protože její poslední den připadl na neděli 28. 7. 2013). Podal-li věřitel č. 14 přihlášku pohledávky k poštovní přepravě dne 8. 8. 2013, učinil tak zjevně po uplynutí této lhůty.

[2] Odvolací námitka, že rozhodnutí o úpadku zveřejněné v insolvenčním rejstříku nespĺňuje náležitosti veřejné listiny, neboť není elektronicky podepsáno vyhotovující osobou, a není tedy způsobilé založit vůči věřitelům žádné účinky, není důvodná.

[3] Rozhodnutí o úpadku elektronicky podepsala V. V., která je vyhotovila, takže potud splňuje náležitosti pro elektronický stejnopis rozhodnutí dle jednacého řádu [míněna vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „jednacím řád“)]. Jde však o vnitřní dokument, který není veřejně přístupný. Při veřejném přístupu „na internet“ u zveřejněného rozhodnutí („zveřejňovaný dokument“) tento elektronický podpis připojen není. Na jeho místě se nachází údaj, že dokument certifikoval isir.justice.cz, respektive Ministerstvo spravedlnosti.

[4] Odvolateli lze přisvědčit v tom, že rozhodnutí soudu má být podepsáno (obecně) předsedou senátu, stejnopis pak osobou, která jej vyhotovila (§ 21b odst. 2 jednacého řádu) a v elektronické formě má být elektronicky podepsáno tím, kdo je vyhotovil, nebo opatřeno elektronickou značkou soudu (§ 21b odst. 3 jednacého řádu). Odvolatel však pominul, že v posuzované věci se rozhodnutí o úpadku (u něž namítá závadu v podpisu) nedoručovalo podle pravidel stanovených v zákoně č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“). Šlo o doručování vyhláškou dle insolvenčního zákona.

[5] Insolvenční rejstřík je (ve smyslu ustanovení § 419 odst. 1 insolvenčního zákona) informačním systémem veřejné správy a obsahuje mimo jiné rozhodnutí insolvenčního soudu vydaná v insolvenčním řízení (§ 421 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona). Jsou-li rozhodnutí soudu doručována účastníkům řízení zvláštním způsobem do datové schránky, musí být podepsána tím, kdo je vyhotovil, a v praxi tomu také tak je (jde o stejnopis rozhodnutí dle § 158 odst. 2 a § 167 odst. 2 o. s. ř. a dle § 21b odst. 3 jednacého řádu), když doručování zvláštním způsobem se řídí úpravou občanského soudního řádu.

[6] Kdyby nebyl elektronicky podepsán (tím, kdo jej vyhotovil) elektronicky doručovaný dokument (dokument doručovaný do datové schránky), nešlo by o řádně doručené soudní rozhodnutí. Insolvenční řízení má ovšem zvláštní úpravu pro doručování vyhláškou, pro které se neuplatní ustanovení § 158 odst. 2 o. s. ř.

[7] K poukazu odvolatele na nutnost důvěry v to, že jde skutečně o soudní rozhodnutí, odvolací soud míní, že musí postačovat sama skutečnost, že soudní rozhodnutí bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku, jehož význam spočívá v tom, že poskytuje veřejné informace o

insolvenčním řízení. K námitce, že nedostatek elektronického podpisu na soudním rozhodnutí zveřejněném v insolvenčním rejstříku vede k tomu, že rozhodnutí není způsobilé potvrdit, že jde o nařízení soudu jím sledované, je třeba uvést, že tuto skutečnost potvrzuje již to, že rozhodnutí bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku a je certifikováno Ministerstvem spravedlnosti. Požadavek, aby šlo o stejnopis rozhodnutí, překračuje požadavky insolvenčního zákona. Závěry uvedené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 2. 7. 2013, sp. zn. [21 Cdo 2288/2012](#) [jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 1/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 1/2014“), který je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu] se v posuzované věci (proto) neuplatní.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti usnesení odvolacího soudu podal věřitel č. 14 dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu.

7. Konkrétně dovolatel uvádí, že odvolací soud dospěl k nesprávným právním závěrům ohledně námítky, že rozhodnutí o úpadku nemá náležitosti veřejné listiny (není podepsáno v souladu se zákonem), a nemohlo (proto) vůči němu založit žádné účinky.

8. Dovolatel nesouhlasí s úsudkem odvolacího soudu, že v posuzované věci se neuplatní závěry obsažené v R 1/2014 (toto rozhodnutí jasně uvádí, kdy má být listina vydaná soudem veřejnou listinou a „pouhé konstatování odvolacího soudu je zcela nepřezkoumatelné“). V R 1/2014 Nejvyšší soud jasně uvedl že:

„K tomu, aby byla listina vydaná soudem veřejnou listinou, ovšem nepostačuje, aby byla vydána v mezích pravomoci soudu; samozřejmým požadavkem kladeným na veřejnou listinu je také to, aby byla vydána v předepsané formě.

(...)

9. Absenci ´vlastnoručního podpisu vyhotovitelky stejnopisu´ usnesení přitom nelze považovat - jak to činí odvolací soud - za pouhou ´drobnou formální vadu, která nemá právní důsledky´, neboť jde o náležitost stejnopisu usnesení soudu vyhotoveného v písemné podobě předepsanou v souladu se zákonem obecně závazným právním předpisem, bez jejíhož naplnění nelze listinu vydanou soudem pokládat za listinu veřejnou. Usnesení soudu, které z těchto důvodů nevyhovuje formálním požadavkům kladeným na veřejnou listinu, tedy není - objektivně vzato nemůže být - způsobilé potvrdit, že jde o nařízení soudu jím sledované.“

10. Dovolatel proto požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí změnil tak, že usnesení insolvenčního soudu ze dne 17. 10. 2013 se ruší a věc se mu vrací k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

11. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2014, sen. zn. [29 NSČR 45/2014](#), uveřejněné pod číslem 80/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

12. Dovolání je v dané věci přípustné dle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně na vyřešení otázky, jaké náležitosti musí mít rozhodnutí insolvenčního soudu zveřejněná v insolvenčním rejstříku, aby mohla být považována za veřejnou listinu.

IV.

Důvodnost dovolání

13. S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného rozhodnutí je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 12. 2013, tj. naposledy ve znění zákona č. 185/2013 Sb.

14. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

15. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

16. Podle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Dle § 71 insolvenčního zákona soudní rozhodnutí, předvolání, vyzoomění nebo jiná písemnost insolvenčního soudu nebo účastníků se v insolvenčním řízení doručují pouze vyvěšením písemnosti na úřední desce insolvenčního soudu a jejím současným zveřejněním v insolvenčním rejstříku (dále jen „doručení vyhláškou“), ledaže zákon stanoví pro určité případy nebo pro určité osoby i zvláštní způsob doručení (odstavec 1). Při doručení vyhláškou se písemnost považuje za doručenu dnem, popřípadě okamžikem jejího zveřejnění v insolvenčním rejstříku; okamžikem zveřejnění písemnosti v insolvenčním rejstříku se rozumí den, hodina a minuta zveřejnění (odstavec 2). Povinnost insolvenčního soudu zveřejnit vyhláškou různé údaje, stanovená v tomto zákoně, je splněna vyvěšením příslušné písemnosti na úřední desce insolvenčního soudu se současným zveřejněním v insolvenčním rejstříku, pokud zákon nestanoví pouze zveřejnění písemnosti na úřední desce insolvenčního soudu; při zveřejnění písemnosti v insolvenčním rejstříku platí odstavec 2 obdobně (odstavec 3).

Z § 89 odst. 1 insolvenčního zákona vyplývá, že není-li dále stanoveno jinak, rozhodnutí insolvenčního soudu vydaná v insolvenčním řízení jsou účinná okamžikem jejich zveřejnění v insolvenčním rejstříku.

Podle § 136 insolvenčního zákona rozhodnutí o úpadku musí obsahovat i výzvu, aby věřitelé, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, tak učinili ve stanovené lhůtě, s poučením o následcích jejího zmeškání (odstavec 2 písm. d/). Lhůta k přihlášení pohledávek stanovená v rozhodnutí nesmí být kratší 30 dnů a delší 2 měsíců (odstavec 3). Je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, činí lhůta k přihlášení pohledávek 30 dnů (odstavec 4).

Ustanovení § 173 odst. 1 insolvenčního zákona pak určuje, že věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují.

Dle § 185 insolvenčního zákona, jestliže v průběhu insolvenčního řízení nastala skutečnost, na

základě které se podle tohoto zákona k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce nepřihlíží, insolvenční soud odmítne přihlášku rozhodnutím, proti kterému je odvolání přípustné a které se doručuje zvláště přihlášenému věřiteli, dlužníku a insolvenčnímu správci; odvolání proti němu může podat jen přihlášený věřitel. Právní mocí takového rozhodnutí účast tohoto věřitele v insolvenčním řízení končí; o tom insolvenční soud přihlášeného věřitele uvědomí ve výroku rozhodnutí.

Podle § 419 insolvenčního zákona insolvenční rejstřík je informačním systémem veřejné správy, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „ministerstvo“) [odstavec 1]. Insolvenční rejstřík obsahuje seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a insolvenční spisy. Pro každého dlužníka se vede jeden insolvenční spis (odstavec 2). Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný, s výjimkou údajů, o kterých tak stanoví tento zákon. Každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si z něj kopie a výpisy. Soudce insolvenčního soudu má přístup ke všem údajům vedeným v insolvenčním rejstříku (odstavec 3). Na žádost vydá ministerstvo nebo insolvenční soud úředně ověřený výstup z informačního systému veřejné správy obsahující údaje z insolvenčního rejstříku nebo informaci o tom, že požadovaný údaj není veden v insolvenčním rejstříku (odstavec 4).

Z § 421 insolvenčního zákona se dále podává, že v insolvenčním rejstříku insolvenční soud zveřejňuje chronologicky s uvedením okamžiku vložení tyto písemnosti a informace: a/ rozhodnutí insolvenčního soudu vydaná v insolvenčním řízení a v incidenčních sporech, b/ veškerá podání, která se vkládají do soudního spisu vedeného insolvenčním soudem ohledně dlužníka, nestanoví-li tento zákon jinak, c/ další informace, o kterých tak stanoví tento zákon (odstavec 1). Podání došla insolvenčnímu soudu v elektronické podobě a písemnosti pořizované insolvenčním soudem se do insolvenčního rejstříku vkládají pomocí elektronického přenosu dat. Ostatní písemnosti a podání se vkládají přenesením jejich obrazové podoby do insolvenčního rejstříku (odstavec 2).

17. Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 27. 9. 2011, sen. zn. 29 NSČR 35/2010, uveřejněném ve zvláštním čísle I. časopisu Soudní judikatura (Judikatura konkursní a insolvenční), ročník 2012, pod číslem 21, vysvětlil, že ve vztahu k osobám, které v době zveřejnění rozhodnutí o úpadku v insolvenčním rejstříku nebyly účastníky insolvenčního řízení, se zveřejněním rozhodnutí o úpadku plní oznamovací povinnost insolvenčního soudu ve smyslu ustanovení § 421 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, ve spojení s ustanovením § 71 odst. 3 insolvenčního zákona, a nikoli povinnost insolvenčního soudu směřující k doručení tohoto rozhodnutí (ve smyslu § 71 odst. 1 insolvenčního zákona). Jen potud je zapotřebí korigovat závěry odvolacího soudu, jež se soustředily k výkladu doručování rozhodnutí.

18. Způsob, jakým se v insolvenčním rejstříku zveřejňuje [coby písemnost pořizovaná insolvenčním soudem] (i) rozhodnutí o úpadku obsahující (v intencích § 136 odst. 2 písm. d/ insolvenčního zákona) výzvu k podávání přihlášek pohledávek do insolvenčního řízení v propadné přihlašovací lhůtě [k charakteru takové „výzvy“ srov. dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, sen. zn. 29 NSČR 21/2011, uveřejněné ve zvláštním čísle I. časopisu Soudní judikatura (Judikatura konkursní a insolvenční), ročník 2012, pod číslem 17], plyne z ustanovení § 421 odst. 2 insolvenčního zákona, přičemž technické postupy při vedení elektronického insolvenčního spisu, jež na úrovni zákona předjímá ustanovení § 419 odst. 2 insolvenčního zákona, plynou především z ustanovení § 215a a násl. instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č. j. 505/2001-Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění účinném do 30. 11. 2013, pro věc rozhodném.

19. Poukaz dovolatele na závěry vyjádřené v R 1/2014 tedy neobstojí již proto, že ty se týkají „doručování“ soudního rozhodnutí, a nikoli jeho „zveřejňování“. Přílehlavý je ostatně i úsudek odvolacího soudu, že pro doručování soudního rozhodnutí v insolvenční věci vyhláškou (§ 71 odst. 1 insolvenčního zákona), a stejně tak pro zveřejňování soudního rozhodnutí v insolvenční věci

vyhláškou (§ 71 odst. 2 insolvenčního zákona) se postupy pro doručování písemností podle občanského soudního řádu, popsané v R 1/2014, neuplatní již proto, že byť i jen přiměřené použití občanského soudního řádu je vyloučeno jinou úpravou doručování a zveřejňování písemností vyhláškou v insolvenčním zákoně (srov. § 71 insolvenčního zákona ve spojení s § 7 odst. 1 insolvenčního zákona).

20. Jinak řečeno, pro posouzení, zda zveřejnění rozhodnutí o úpadku v insolvenčním rejstříku vyvolalo ohledně výzvy k podávání přihlášek věřitelů v propadné přihlašovací lhůtě zákonem předvídané účinky dovolující učinit závěr, že přihláška pohledávky podaná po uplynutí přihlašovací lhůty je opožděná, je určující, zda při zveřejnění rozhodnutí byl dodržen postup předjímaný ustanovením § 421 odst. 2 insolvenčního zákona, ve spojení s ustanovením § 71 odst. 2 insolvenčního zákona.

21. Právní posouzení věci odvolacím soudem je tudíž co do závěru, že věřitel č. 14 přihlásil pohledávku do insolvenčního řízení opožděně, správné.

22. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu též nepodávají. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).